

Aan de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 12 juli 2021

Betreft: Advies regiovisie huiselijk geweld

Geachte colleges,

Op 27 mei ontving de Participatieraad Zwolle een adviesaanvraag voor de regiovisie huiselijk geweld "Regiovisie 2021-2024 IJsselland: Geweld hoort nergens thuis". Omdat dit een regionaal onderwerp is hebben de adviesraden in de regio IJsselland krachten gebundeld om tot een gezamenlijk advies te komen. Op 29 juni kwamen afgevaardigden van 10 adviesraden bijeen. Vanuit de gemeenten Zwolle en Deventer werd een toelichting gegeven op de visie en werden vragen beantwoord. Daarna behandelden de adviesraden het stuk om tot een regionaal advies te komen. Tevens zijn de schriftelijke reacties vanuit de adviesraden in dit advies opgenomen.

Allereerst willen wij onze waardering uitspreken. U heeft een heldere visie en missie voor ogen. De adviesraden kunnen zich hierin vinden.

In dit advies geven we u algemene opmerkingen mee.

Preventie

- We adviseren om in te zetten op preventie bij scholen. Licht kinderen en jongeren al vroeg in, maak hen weerbaar en neem in voorlichtingsactiviteiten het onderwerp huiselijk geweld mee. Kinderen kunnen na een voorlichting ook een zeer belangrijke rol gaan spelen in het signaleren van mishandeling bij klasgenootjes en het richting ouders of leerkrachten bespreekbaar maken.
- Wij adviseren om meer tijd en energie in voorlichting op scholen, buurthuizen en hulpverleningsinstanties te steken met als doel sneller en beter signaleren, de juiste route te volgen en het afnemen van angst om te melden. Daarbij is het ook belangrijk om de meldcode te bespreken.
- Ook sportorganisaties kunnen een rol vervullen bij het signaleren van kindermishandeling. Daarnaast kunnen zij wat doen op het gebied van weerbaarheidstrainingen. Ook op school kunnen deze trainingen gegeven worden. Wij adviseren hierop in te zetten.
- In het visiedocument staat dat voor de gezinnen/huishoudens die met structureel huiselijk geweld geconfronteerd worden en vaak van generatie op generatie in deze situatie zitten u een aanvullende aanpak ontwikkelt (MDA++). Deze aanpak wordt gehanteerd als zaken al geëscaleerd zijn. De adviesraden adviseren om de principes van deze aanpak ook preventief in te zetten zodat een team van deskundigen al in een vroeg stadium elkaar weet te vinden. Waar nodig kunnen zij samen met de betrokkenen acties ondernemen om huiselijk geweld te voorkomen of in een vroeg stadium te stoppen.

Handelingsverlegenheid

- De adviesraden zijn met u van mening dat het bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling en de communicatie hierover een constant aandachtspunt is zowel regionaal als lokaal. Goed dat u de drempel wilt verlagen om huiselijk geweld, oudermishandeling en kindermishandeling bespreekbaar te maken en eerder in beeld wilt krijgen. In het visiedocument staat dat u zich richt op het onderwijs en de huisartsen omdat gebleken is dat daar op dit moment de grootste handelingsverlegenheid bestaat. De handelingsverlegenheid wordt herkend bij de leden van de adviesraden. Vermoedens van huiselijk geweld worden onvoldoende gemeld. Scholen willen te vaak op "goede voet" met ouders blijven. Scholen verwijzen wel door naar een CJG of Sociaal Wijkteam. Helaas is dat dikwijls niet voldoende. Scholen kunnen signaleren, kennen het kind en zijn omgeving. Daardoor kunnen zij onderdeel zijn van een oplossing. Wij adviseren om te concretiseren op welke wijze u handelingsverlegenheid wilt aanpakken en het melden van huiselijk geweld wilt bevorderen.
- Daarnaast staat in het visiedocument dat vroegtijdig signaleren en melden een van de voornaamste speerpunten blijft binnen de aanpak van huiselijk geweld. De adviesraden zijn met u van mening dat dit belangrijk is. Wij adviseren u in het kader van preventie, voorlichting en bewustwording meer bekendheid te geven aan de keuzemogelijkheid om een melding anoniem te doen of een adviesgesprek aan te vragen bij Veilig Thuis.
- Ook adviseren we u om in beeld te brengen wat de gevolgen zijn bij ernstige zorgen die niet gemeld worden en dit met partijen te communiceren. Goede samenwerking en communicatie is van groot belang. Er zijn ondanks goede samenwerkingspogingen nog veel 'eilandjes'. Goede lokale afstemming en samenwerking helpt bij preventie.

Doelgroepen

- U wilt de drempel verlagen om huiselijk geweld, oudermishandeling en kindermishandeling bespreekbaar te maken. Huiselijk geweld, oudermishandeling en kindermishandeling wilt u eerder en beter in beeld krijgen. Hoe eerder er kan worden gehandeld, hoe korter de duur van het geweld is. Wij zijn met u van mening dat dit erg belangrijk is. U benoemt enkele specifieke groepen. Wij adviseren u om hierbij ook oog voor anderstaligen en laaggeletterden te hebben zodat de informatie die u deelt ook voor deze doelgroepen begrijpelijk is.
- Ook vragen wij uw aandacht voor de doelgroep verslaafden omdat een verslaving huiselijk geweld kan verergeren.
- In bijlage 1 omschrijft u een definitie van ontspoorde mantelzorg. Volgens ons is deze definitie niet volledig. Wij adviseren u de definitie te gebruiken die Veilig Thuis hanteert. Daarnaast adviseren we om meer aandacht te besteden aan deze doelgroep.

Ketensamenwerking

- U geeft in een schematische werkwijze uw ketensamenwerking weer. Wij adviseren om concreet te maken wat u bedoelt met risico gestuurd.
- In het visiedocument lezen we over een systeemgerichte en/ of systemische aanpak. Wij adviseren dit te concretiseren zodat alle betrokkenen van gemeenten en instanties lokaal en regionaal hetzelfde voor ogen hebben en dezelfde taal spreken.
- Daarnaast lezen we over een sluitende aanpak. Wij adviseren om concreet te maken op welke wijze de regio of de lokale gemeenten hierop sturen om de sluitende aanpak te verbeteren.

- Wij zijn met u van mening dat het van grote meerwaarde is dat u actief zoekt naar mogelijkheden om de samenwerking met partners in zorg, onderwijs en bedrijfsleven te versterken en gezamenlijk te werken aan innovatieve verbeteringen in de aanpak van huiselijk geweld. U noemt daarbij diverse partners. Wij adviseren om hierbij ook de huisartsen te betrekken.
- We missen in de visie een beschrijving over de rol die ziekenhuizen al vervullen op het gebied van signaleren van kindermishandeling en ouderenmishandeling. In de ketenbenadering hebben zij een rol naar de huisarts, jeugdzorg en sociaal wijkteam. Hetzelfde geldt voor de rol van de thuiszorg. Zij hebben ook een signalerende functie, zeker op het gebied van ontspoorde mantelzorg. De thuiszorg moet weten waar zij met hun observaties naar toe kunnen. Ook bij de preventie van ouderenmishandeling kunnen zij een rol spelen. Wij adviseren om dit in de visie op te nemen.
- We adviseren om duidelijk te beschrijven wie het mandaat heeft c.q. krijgt om te bepalen wie verantwoordelijk is voor het traject en de kwaliteit daarvan zoals u dat beschrijft in deze visie.

Ouderenmishandeling

- In het visiedocument staat dat per jaar naar schatting één op de 20 ouderen in Nederland slachtoffer is van mishandeling, het gaat dan om ongeveer 200.000 ouderen. Bekend is dat slechts een klein deel van de gevallen wordt gemeld bij Veilig Thuis. In de rest van uw visie vinden we weinig terug over ouderenmishandeling. Wij adviseren u om meer aandacht te besteden aan dit onderwerp en diverse partijen die ouderenmishandeling kunnen signaleren, bijéén te brengen en in te zetten op voorlichting en bewustwording. Op het moment dat er meer aandacht voor dit onderwerp is, kunnen signalen eerder opgemerkt worden. Hierdoor kunnen preventieve stappen gezet worden of verergering worden voorkomen.
- Over de opvang van slachtoffers heeft u het volgende opgenomen: Kadera verzorgt in de regio IJsselland de tijdelijke opvang van slachtoffers van huiselijk geweld. Naast algemene opvangplekken zijn er ook enkele bijzondere vormen van opvang, voor jonge moeders, voor mannelijke slachtoffers en sinds 2019 ook voor slachtoffers van mensenhandel. We adviseren om voor ouderen ook een bijzondere vorm van opvang te organiseren.

Lokale aanpak

- U geeft aan dat u de aanpak van huiselijk geweld zo lokaal mogelijk wilt organiseren. Daartoe bent u een traject gestart om Veilig Thuis en de lokale teams te versterken en de samenwerking te optimaliseren. De adviesraden vinden het belangrijk dat hulp en ondersteuning waar wenselijk en mogelijk in de eigen omgeving van slachtoffers en hun netwerk wordt georganiseerd. Regionale organisaties zien we vooral als experts, die door lokale organisaties kunnen worden benut dan wel ingezet in de lokale situatie. Waar dat nog niet goed genoeg werkt, adviseren we om dit te versterken. In een aantal gemeenten zijn lokale allianties (netwerken van private en publieke deelnemers die hun kennis bundelen om o.a. huiselijk geweld tegen te gaan) actief. Wij adviseren om hen te betrekken bij dit onderwerp. Daarnaast adviseren we u om in de gemeenten waar nog geen lokale allianties zijn, deze alsnog op te richten.
- Verder adviseren we u om nader te omschrijven op welke wijze u de lokale teams versterkt en op welke wijze wordt ingezet op regie van betrokkenen. Duurzame verandering vindt plaats van binnenuit zo zijn de adviesraden van mening.
- In het visiedocument staat dat er in de verschillende gemeenten lokale preventieve activiteiten worden ontplooid. Wij adviseren zichtbaar te maken welke middelen op lokaal niveau ontplooid zijn. Wellicht kan er een lijst van voorlichtingsfilms, materialen en middelen gemaakt worden zodat

gemeenten van elkaar kunnen leren en organisaties en scholen lokaal weten welke bestaande middelen er beschikbaar zijn.

- We adviseren om lokaal huisvesting te organiseren voor situaties waar als gevolg van huiselijk geweld mensen uit elkaar moeten.

Stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld

- U gaat uit van de visie dat de regie zo veel mogelijk bij de inwoners ligt ook als er sprake is van huiselijk geweld. Dat wil zeggen dat ook kinderen, als het enigszins kan, betrokken worden bij het in kaart brengen van de situatie en bij het herstellen van de situatie. We zijn met u van mening dat het goed is om kinderen waar mogelijk te betrekken en hen regie te geven.
- Daarnaast adviseren we u om oog te hebben voor de pleger en deze hulp te bieden waar mogelijk. Dikwijls is een pleger ook een slachtoffer en kan hulp aan de pleger helpen om de situatie duurzaam op te lossen. Door veerkracht van alle betrokkenen te vergroten kan er sneller en duurzamer gewerkt worden aan een oplossing.

Wachlijsten

- Wij zijn met u van mening dat het belangrijk is om na de eerste opvang van slachtoffers, ruim aandacht te hebben voor herstel, nazorg, zelfredzaamheid en participatie. Uw visie is prachtig. De praktijk is weerbarstig. Er zijn wachlijsten voor zorg en ondersteuning. De juiste hulp is dikwijls niet op korte termijn beschikbaar. De uitvoering van de visie staat of valt met het aantal beschikbare plekken. Wij adviseren u hiervoor oog te hebben en dit te monitoren en waar nodig actie te ondernemen wanneer wachlijsten dreigen te ontstaan.

Monitoren

- De cijfers betreffende huiselijk geweld die u noemt in deze visie zijn al jarenlang hetzelfde. Het is prettig om te weten welk effect alle inspanningen hebben. Wij adviseren om te sturen op de effecten van de inzet op de aanpak Huiselijk Geweld.
- Daarnaast adviseren we om te monitoren of de zorg kan worden gewaarborgd, zoals in de visienota is opgenomen.
- Tevens adviseren wij u om te monitoren hoe de afspraken op papier in de praktijk vorm krijgen, onder andere door de uitvoering en cliënten te bevragen.

Tot slot

- In de nota is weinig te lezen over de benadering en gesprekken met de slachtoffers. Wij adviseren om daar meer aandacht voor te hebben zodat zij zich meer begrepen en gehoord voelen.
- Verder adviseren we om ook aandacht te hebben voor stalkersproblematiek. Dikwijls is dit een nasleep van huiselijk geweld. Er rust een taboe op en het is soms moeilijk om aan te tonen wanneer sprake is van (digitale) stalken. Voor betrokkenen kan stalken erg ingrijpend zijn en een nieuwe vorm van mishandeling.
- Wij adviseren u te letten op taalgebruik (zowel tekstueel als op begrijpelijkheid) in de nota.

Mocht ons advies aanleiding geven tot vragen dan zijn wij graag bereid deze brief toe te lichten.

Namens de voorzitters van de adviesraden
Aljona Wertheim
Voorzitter Participatieraad Zwolle